

Υπόθεση C-472/20

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

30 Σεπτεμβρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Fővárosi Törvényszék (γενικό δικαστήριο πρωτεύουσας, Ουγγαρία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

28 Αυγούστου 2020

Ενάγουσα και εκκαλούσα:

Lombard Lízing Zrt.

Εναγόμενος και εφεσίβλητος:

PN

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Έφεση κατά της απόφασης που εκδόθηκε πρωτοδίκως σε διαφορά σχετικά με σύμβαση δανείου σε ξένο νόμισμα

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Νομικές συνέπειες της ακυρότητας που αφορά το κύριο αντικείμενο της συμβάσεως και απορρέει από τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας με την οποία ο κίνδυνος της συναλλαγματικής ισοτιμίας μετακυλιέται στον καταναλωτή — Προσδιορισμός των νομικών αυτών συνεπειών σε τοποθέτηση ανώτατου δικαστηρίου κράτους μέλους, η οποία, ωστόσο, δεν είναι δεσμευτική για τα κατώτερα δικαστήρια — Εθνική νομοθεσία με την οποία θεσπίζονται ειδικές διαδικαστικές απαιτήσεις σχετικά με την ακυρότητα των συμβάσεων — Ρύθμιση των νομικών συνεπειών *a posteriori* διά της νομοθετικής οδού — Πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 93/13 ΣΛΕΕ

Νομική βάση: Άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Εάν η καταχρηστική συμβατική ρήτρα αφορά το κύριο αντικείμενο της συμβάσεως (ανεπαρκής ενημέρωση σχετικά με τη συναλλαγματική ισοτιμία), με αποτέλεσμα η σύμβαση να μην μπορεί να εξακολουθήσει να υφίσταται, και δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των διαδίκων, εγγυάται την πλήρη αποτελεσματικότητα της οδηγίας 93/13 το γεγονός ότι, λόγω ελλείψεως εθνικών συμπληρωματικών διατάξεων, αυτή που παρέχει κατευθύνσεις όσον αφορά την επιβεβαίωση του κύρους ή της ισχύος της συμβάσεως είναι η γνωμοδότηση που εκδόθηκε από το ανώτατο δικαστήριο, η οποία, ωστόσο, δεν είναι δεσμευτική για τα κατώτερα δικαστήρια;
- 2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, είναι δυνατή η επαναφορά στην προτέρα κατάσταση, σε περίπτωση που η σύμβαση δεν μπορεί να εξακολουθήσει να υφίσταται λόγω της καταχρηστικής ρήτρας που αφορά το κύριο αντικείμενό της, δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των μερών και, επιπλέον, δεν μπορεί να εφαρμοστεί η προμνησθείσα γνωμοδότηση;
- 3) Σε περίπτωση θετικής απαντήσεως στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, όταν πρόκειται για αγωγή με την οποία ζητείται η κήρυξη ακυρότητας όσον αφορά το κύριο αντικείμενο της συμβάσεως σε τέτοιου είδους συμβάσεις, μπορεί ο νόμος να επιβάλει στον καταναλωτή την υποχρέωση να ασκήσει, μαζί με την αγωγή αυτήν, και αγωγή με αίτημα την αναγνώριση του κύρους ή της ισχύος της συμβάσεως;
- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, εάν δεν είναι δυνατή η επαναφορά στην προτέρα κατάσταση, μπορεί το κύρος ή η ισχύς των συμβάσεων να επιβεβαιωθεί εκ των υστέρων με νομοθετική ρύθμιση, προκειμένου να διασφαλιστεί η ισορροπία μεταξύ των μερών;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

- Άρθρο 1, άρθρο 6 και άρθρο 7 της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τους καταχρηστικούς όρους στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29· διορθωτικό στην ΕΕ 2015, L 137, σ. 13)
- Απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 2014, Kásler και Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014: 282)
- Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Μαρτίου 2019, Dunai (C-118/17, EU:C:2019: 207)
- Απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Οκτωβρίου 2019, Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:819)

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

- A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Νόμος IV του 1959, για τη θέσπιση του αστικού κώδικα), ο οποίος ίσχυε κατά τον χρόνο σύναψης της επίδικης συμβάσεως δανείου: άρθρα 200, 209, 209/A, 237 και 239/A.
- A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Νόμος CXII του 1996, σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα και τις χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις), ο οποίος ίσχυε κατά τον χρόνο σύναψης της επίδικης συμβάσεως δανείου: άρθρο 203.
- A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény [Νόμος XXXVIII του 2014, για τη ρύθμιση ορισμένων ζητημάτων σχετικά με την απόφαση του Kúria (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ουγγαρία) χάριν ομοιόμορφης ερμηνείας του δικαίου που διέπει τις συμβάσεις δανείου μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των καταναλωτών, στο εξής: νόμος DH 1]: άρθρα 1, 3 και 4.
- A [DH1 törvényben] rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (Νόμος XL του 2014 για τους κανόνες που διέπουν την εκκαθάριση λογαριασμών του [νόμου DH 1] και περί διαφορών άλλων διατάξεων, στο εξής: νόμος DH 2]: άρθρα 1 και 37.

Το άρθρο 37 του νόμου DH2 θεσπίζει ειδικές διαδικαστικές απαιτήσεις σχετικά με την ακυρότητα των συμβάσεων. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ο ενάγων μπορεί να ζητήσει την κήρυξη της ακυρότητας μόνο εφόσον ζητήσει ταυτόχρονα την εφαρμογή των έννομων συνεπειών της ακυρότητας αυτής, δηλαδή την επιβεβαίωση του κύρους της συμβάσεως ή της συνέχισης της παραγωγής αποτελεσμάτων από αυτήν μέχρι την έκδοση της αποφάσεως. Σε αντίθετη περίπτωση, η αγωγή δεν μπορεί να εξεταστεί επί της ουσίας.

- A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. Törvény (Νόμος LXVI του 1997, σχετικά με την οργάνωση και τη διοίκηση των δικαστηρίων), ο οποίος ίσχυε κατά τη σύναψη της επίδικης συμβάσεως: άρθρο 33.
- A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. Törvény (Νόμος CLXI του 2011, σχετικά με την οργάνωση και τη διοίκηση των δικαστηρίων), ο οποίος ισχύει επί του παρόντος: άρθρο 25.
- Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28) PK vélemény (Γνωμοδότηση 1/2010, της 28ης Ιουνίου, της ολομέλειας του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σχετικά με τις έννομες συνέπειες της ακυρότητας).

Σύμφωνα με το σημείο 5 της εν λόγω γνωμοδότησεως, όταν η αιτία της ακυρότητας μπορεί να εξαλειφθεί ή εξαφανιστεί μεταγενέστερα, ο δικαστής

μπορεί να κρίνει ότι η άκυρη σύμβαση είναι έγκυρη και παράγει αποτελέσματα αναδρομικώς από τον χρόνο της συνάψεώς της. Η δυνατότητα αναγνώρισης του κύρους της συμβάσεως αποτελεί εναλλακτική λύση που ισοδυναμεί με την αποκατάσταση της προτέρας καταστάσεως. Εάν μπορούν να επέλθουν αμφότερες οι έννομες συνέπειες, εναπόκειται στον δικαστή να αποφασίσει, κατά την άσκηση της διακριτικής του ευχέρειας, ποια από αυτές θα εφαρμοστεί.

- Γνωμοδότηση που εξέδωσε στις 19 Ιουνίου 2019 κατά πλειοψηφία το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο του Κύρια (Ανωτάτου Δικαστηρίου), η οποία εξετάζει τη νομολογία σχετικά με την ακυρότητα των λεγόμενων συμβάσεων δανείου σε ξένο νόμισμα.

Η γνωμοδότηση αυτή, η οποία δεν είναι δεσμευτική για τα κατώτερα δικαστήρια, προτείνει σε αυτά, σε περίπτωση ακυρότητας των συμβατικών ρητρών που μετακυλίου στον καταναλωτή τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας, δύο λύσεις εξίσου βάσιμες από θεωρητικής απόψεως. Αφενός, το δικαστήριο μπορεί να επιβεβαιώσει το κύρος της δανειακής συμβάσεως σε ξένο νόμισμα, μετατρέποντάς την σε σύμβαση δανείου σε ουγγρικά φιορίνια, με τους συνήθεις τόκους βάσει της ισοτιμίας που θα είχε το ουγγρικό φιορίνι κατά την ημερομηνία συνάψεως της συμβάσεως, προσαυξημένου με τη σχετική διαφορά. Αφετέρου, το δικαστήριο μπορεί επίσης να επιβεβαιώσει το κύρος της συμβάσεως καθορίζοντας ένα ανώτατο όριο για τη συναλλαγματική ισοτιμία μεταξύ του ξένου νομίσματος και του ουγγρικού φιορινιού και αφήνοντας ανέπαφο το επιτόκιο που καθορίζεται στη σύμβαση μέχρι την ημερομηνία μετατροπής σε δάνειο σε ουγγρικά φιορίνια.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο εναγόμενος της κύριας δίκης (στο εξής: εναγόμενος) ήθελε να αγοράσει ένα επιβατικό αυτοκίνητο τύπου Rover. Διέθετε ίδια κεφάλαια ύψους 362 500 ουγγρικών φιορινιών (HUF),¹ τα οποία έπρεπε να συμπληρώσει με δάνειο ποσού 1 417 500 HUF. Για τον σκοπό αυτόν, στις 3 Δεκεμβρίου 2009, υπέβαλε αίτημα χρηματοδότησης στην Lombard Finanzzírozási Zrt., προκάτοχο της ενάγουσας της κύριας δίκης (στο εξής: ενάγουσα). Στο εν λόγω αίτημα χρηματοδότησης

¹ Σύμφωνα με τη συναλλαγματική ισοτιμία αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, 1 ευρώ αντιστοιχούσε σε 269,14 ουγγρικά φιορίνια κατά τον χρόνο σύναψης της επίμαχης συμβάσεως, δηλαδή στις 4 Δεκεμβρίου 2009, σε 313,33 ουγγρικά φιορίνια όταν καταγγέλθηκε η εν λόγω σύμβαση στις 14 Σεπτεμβρίου 2015, σε 325,83 ουγγρικά φιορίνια όταν εκδόθηκε η απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 2019 και σε 365,53 ουγγρικά φιορίνια την ημέρα καταθέσεως της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, δηλαδή στις 30 Σεπτεμβρίου 2020. Βλ. συναφώς: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-huf.en.html

αναφερόταν ότι ο εναγόμενος όφειλε να καταβάλει το ποσό των ιδίων κεφαλαίων στις 3 Δεκεμβρίου 2009 και, εν συνεχεία, μεταξύ 5 Ιανουαρίου 2010 και 5 Μαΐου 2016, να καταβάλλει μηνιαίως το ποσό των 34 900 HUF, ήτοι συνολικά το ποσό των 2 689 225 HUF.

- 2 Στις 4 Δεκεμβρίου 2009, η Lombard Finanszírozási Zrt., ενεργώντας ως δανείστρια, και ο εναγόμενος, ως οφειλέτης, συνήψαν ατομική σύμβαση καταναλωτικού δανείου σε ελβετικά φράγκα με κυμαινόμενο επιτόκιο. Τα συμβαλλόμενα μέρη καθόρισαν τους όρους αποπληρωμής του δανείου και συμφώνησαν επίσης ότι τα ζητήματα που δεν ρυθμίζονται από τη σύμβαση θα διέπονται από τους γενικούς όρους χορήγησης πιστώσεων της Lombard Finanszírozási Zrt., οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συμβάσεως.
- 3 Στις 4 Δεκεμβρίου 2009, ο εναγόμενος υπέγραψε επίσης δήλωση γνωστοποίησης κινδύνου. Με αυτήν τη δήλωση, ο οφειλέτης ενημερωνόταν για τον κίνδυνο που σχετίζεται με το επιτόκιο και για τις αναμενόμενες διακυμάνσεις του επιτοκίου αυτού του είδους. Σύμφωνα με την ενημέρωση αυτή, ο κίνδυνος συναλλαγματικής ισοτιμίας έπρεπε επίσης να ληφθεί υπόψη. Οι μηνιαίες καταβολές προσδιορίζονται σε ξένα νομίσματα τα οποία στη συνέχεια μετατρέπονται σε ουγγρικά φιορίνια, γεγονός που οδηγεί στη δημιουργία διαφοράς λόγω της συναλλαγματικής ισοτιμίας, χωρίς να μπορούν να προβλεφθούν οι μελλοντικές διακυμάνσεις της τελευταίας. Οι γενικές πληροφορίες σχετικά με τη διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας περιλαμβάνονται στους γενικούς όρους χορήγησης πιστώσεων, στα κεφάλαια «Μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας I» και «Μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας II».
- 4 Η Lombard Finanszírozási Zrt. λύθηκε με απορρόφηση στις 31 Αυγούστου 2010 και η καθολική της διάδοχος απέκτησε την ιδιότητα της ενάγουσας.
- 5 Η εκκαθάριση λογαριασμών που προβλέφθηκε στον νόμο DH2, ο οποίος θεσπίστηκε από τον Ούγγρο νομοθέτη το 2014, ήταν εφαρμοστέα και στη σύμβαση δανείου που συνήφθη μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης. Στο πλαίσιο αυτό, η ενάγουσα συμψήφισε υπέρ του εναγομένου το ποσό που, σύμφωνα με τον νόμο DH1, είχε υπολογιστεί με καταχρηστικό τρόπο. Στη σχετική αναλυτική κατάσταση μνημονευόταν επίσης το 22,32% ως ετήσιο επιτόκιο, τόσο πριν όσο και μετά την τροποποίηση της συμβάσεως. Η εν λόγω εκκαθάριση λογαριασμών δεν αμφισβητείται από τον εναγόμενο και, επομένως, αποτελεί επιβεβαιωμένη εκκαθάριση.
- 6 Ο εναγόμενος κατέστη υπερήμερος ως προς την καταβολή των μηνιαίων δόσεων. Για τον λόγο αυτόν, η ενάγουσα κατήγγειλε τη δανειακή σύμβαση στις 14 Σεπτεμβρίου 2015 και, στη συνέχεια, άσκησε αγωγή ενώπιον του Pesti Központi Kerületi Bíróság (δικαστηρίου της περιφέρειας της Πέστης, Ουγγαρία, στο εξής: πρωτοβάθμιο δικαστήριο) κατά του εναγομένου. Με την εν λόγω αγωγή, η ενάγουσα ζήτησε να αναγνωριστεί ότι η δανειακή σύμβαση συμβάσεως που συνήφθη μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης στις 4 Δεκεμβρίου 2009 είναι

έγκυρη και παράγει αποτελέσματα αναδρομικά από την ημερομηνία της συνάψεώς της, ώστε το αρχικό επιτόκιο να παραμείνει σταθερό στο 23,07% ετησίως. Επίσης, ζήτησε από το δικαστήριο να υποχρεώσει τον εναγόμενο, σε εκτέλεση της συμβάσεως, να καταβάλει κεφάλαιο ύψους 490 102 HUF συν τόκους υπερημερίας, καθώς και να καλύψει τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η ενάγουσα.

- 7 Στο υπόμνημα αντικρούσεως της αγωγής, ο εναγόμενος επικαλέστηκε τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών της δανειακής συμβάσεως με τις οποίες μετακυλιέται εξ ολοκλήρου στην ίδια ο κίνδυνος της συναλλαγματικής ισοτιμίας και αρνήθηκε ότι οι πληροφορίες που της δόθηκαν σχετικά με τον κίνδυνο αυτόν ήταν σαφείς και κατανοητές. Προέβαλε επίσης την ακυρότητα της συμβάσεως λόγω μη προβλέψεως ενός σαφούς και καθορισμένου επιτοκίου, η οποία συνεπάγεται παραβίαση των εφαρμοστέων διατάξεων του συγγρικού δικαίου. Ο εναγόμενος προσήψε επίσης στην ενάγουσα ότι δεν προσάρτησε στη σύμβαση λεπτομερή υπολογισμό της εξέλιξης του χρέους, ο οποίος θα επέτρεπε την παρακολούθηση της εν λόγω εξέλιξης με ακρίβεια. Πέραν αυτού, ο εναγόμενος άσκησε ανταγωγή με την οποία υποστήριξε ότι κατέβαλε στην ενάγουσα, από τη σύναψη της συμβάσεως, το συνολικό ποσό των 3 151 644 HUF, ενώ το αρχικό ποσό του δανείου ανερχόταν μόλις στα 1 417 500 HUF, και, για τον λόγο αυτόν, θεωρεί αχρεωστήτως καταβληθέντα όλα τα ποσά που κατέβαλε από τον Οκτώβριο του 2012. Συνεπώς, ο εναγόμενος ζήτησε με την ανταγωγή του από το δικαστήριο να υποχρεώσει την ενάγουσα, λόγω της ακυρότητας της συμβάσεως και σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, να καταβάλει σε αυτόν 1 734 144 HUF. Ζήτησε επίσης από το δικαστήριο να υποχρεώσει την ενάγουσα να του μεταβιβάσει τον τίτλο ιδιοκτησίας του επιβατικού αυτοκινήτου τύπου Rover και να κηρύξει την ακυρότητα του δικαιώματος προαίρεσεως για την απόκτησή του.
- 8 Παρότι η ενάγουσα δεν έθεσε υπό αμφισβήτηση το συνολικό ποσό του δανείου που είχε καταβληθεί από τον εναγόμενο μέχρι τότε, αντιτάχθηκε στην ανταγωγή που στηριζόταν στις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, χωρίς να αποδεχθεί την έκπτωση του ποσού που ζητούσε με αυτήν ο εναγόμενος. Επιπλέον, υποστήριξε ότι είχε γνωστοποιήσει τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας με τρόπο σαφή και κατανοητό. Επιπροσθέτως, το γεγονός ότι η σύμβαση δεν ανέφερε το είδος του επιτοκίου, θα μπορούσε, σύμφωνα με αυτήν, να έχει ως αποτέλεσμα, στη χειρότερη περίπτωση, τη μερική ακυρότητα, η οποία θα ήταν θεραπεύσιμη. Τέλος, η ενάγουσα επισήμανε ότι ο εναγόμενος δεν είχε αμφισβητήσει το επιτόκιο που αναφέρεται στην εκκαθάριση των λογαριασμών, η οποία πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου DH2 και ότι, συνεπώς, το δικαστήριο μπορεί να συμπληρώσει την ένδειξη σχετικά με το είδος του επιτοκίου και να θεραπεύσει κατ' αυτόν τον τρόπο την ακυρότητα της συμβάσεως.
- 9 Στην απόφασή του που εκδόθηκε στις 11 Ιουλίου 2019, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο χαρακτήρισε την επίμαχη σύμβαση ως σύμβαση δανείου σε συγγρικά φιορίνια και επιβεβαίωσε το κύρος της αναδρομικά από την ημερομηνία της

συνάψεως της, καθορίζοντας το σύνηθες επιτόκιο των δανείων σε ουγγρικά φιορίνια το 23,07% ετησίως. Κατά τα λοιπά, απέρριψε την αγωγή. Όσον αφορά την ανταγωγή που άσκησε ο εναγόμενος, υποχρέωσε την ενάγουσα να καταβάλει σε αυτήν 462 419 HUF και να του μεταβιβάσει τον τίτλο ιδιοκτησίας του επιβατικού αυτοκινήτου τύπου Rover, κηρύσσοντας επίσης την ακυρότητα του δικαιώματος προαίρεσως της ενάγουσας. Κατά τα λοιπά, απέρριψε την ανταγωγή.

- 10 Όσον αφορά το σύνηθες επιτόκιο σε ξένο νόμισμα, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε με το σκεπτικό της αποφάσεως ότι το επιτόκιο που καθόρισε η ενάγουσα δεν προέκυπτε δεόντως ούτε από τη σύμβαση δανείου ούτε σύμφωνα από τους γενικούς όρους χορήγησης πιστώσεων, καθώς και ότι δεν αποδεικνυόταν τέτοιο είδος επιτοκίου. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκανε δεκτό τον ισχυρισμό του εναγομένου ότι τα συνήθη επιτόκια που καθόρισε η ενάγουσα αντιτίθενται στην ίδια την ουσία του συστήματος που στηρίζεται στα νομίσματα. Ειδικότερα, στο χρονικό σημείο κατά το οποίο τα συμβαλλόμενα μέρη συνήψαν τη σύμβαση δανείου, το επιτόκιο των δανείων σε ουγγρικά φιορίνια ήταν περίπου 20%, ενώ το επιτόκιο των δανείων σε ξένα νομίσματα ήταν, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, 10% ή και χαμηλότερο. Σύμφωνα με την κρίση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, εναπέκειτο στην ενάγουσα να αποδείξει, στο πλαίσιο της υποστήριξης της αγωγής της, το ουσιαστικό περιεχόμενο της συμβάσεως και το σύνηθες επιτόκιο των δανείων σε ξένο νόμισμα, αλλά δεν το έπραξε.
- 11 Σχετικά με τις πληροφορίες που αφορούν τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, στηριζόμενο στην οδηγία 93/13, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, OTP Bank και OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750) και στην απόφαση αριθ. 6/2013 PJE του Κύγια (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ουγγαρία), που εκδόθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας για την ενοποίηση της νομολογίας των πολιτικών δικαστηρίων, έκρινε καταχρηστική τη συμβατική ρήτρα που μετακύλιε στον καταναλωτή τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Έκανε επίσης δεκτό ότι έπρεπε να επέλθουν ταυτόχρονα όλες οι νομικές συνέπειες, τόσο αυτές που προκύπτουν από τον καταχρηστικό χαρακτήρα της συμβατικής ρήτρας που μετακυλίζει τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας στον καταναλωτή όσο και εκείνες που απορρέουν από τη μερική ακυρότητα της συμβάσεως λόγω μη προσδιορισμού του επιτοκίου.

Σχετικά με την εφαρμογή των νομικών συνεπειών της ακυρότητας, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο στηρίχθηκε στη γνωμοδότηση που εξέδωσε η συμβουλευτική επιτροπή του Κύγια της 19ης Ιουνίου 2019. Επιβεβαίωσε το κύρος της δανειακής συμβάσεως που συνήψαν οι διάδικοι, θεωρώντας την τελευταία σύμβαση δανείου σε ουγγρικά φιορίνια λόγω του καταχρηστικού χαρακτήρα της ρήτρας σχετικά με τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Σύμφωνα με την εκκαθάριση των λογαριασμών την οποία πραγματοποίησε η ενάγουσα λόγω της διαφοράς μεταξύ του συνόλου των μηνιαίων πληρωμών (2.689.225 HUF) και του ποσού του δανείου (1 417 500 HUF), καθόρισε το αρχικό επιτόκιο στο 23,07% ετησίως. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορά μεταξύ του ποσού των 3 151 644 HUF που πράγματι κατέβαλε ο εναγόμενος μέχρι την ημέρα εκείνη και

του αρχικού ποσού όλων των μηνιαίων καταβολών, το οποίο ανερχόταν στα 2 689 225 HUF, υποχρέωσε την ενάγουσα να καταβάλει στον εναγόμενο 462 419 HUF, σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού.

- 12 Η ενάγουσα άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, το οποίο υπέβαλε αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 13 Η ενάγουσα ζητεί από το αιτούν δικαστήριο να τροποποιήσει την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ανατρέποντας τον χαρακτηρισμό της επίδικης συμβάσεως ως συμβάσεως δανείου σε ουγγρικά φιορίνια και υποχρεώνοντας τον εναγόμενο να καταβάλει σε αυτήν κεφάλαιο 490 102 HUF –ποσό που είχε ζητήσει να της καταβληθεί και ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου–, καθώς και τους τόκους υπερημερίας και τα έξοδα της διαδικασίας με τα οποία επιβαρύνθηκε η ενάγουσα. Ζητεί επίσης να απορριφθεί στο σύνολό της η ανταγωγή του εναγομένου και να ανατραπεί το διατακτικό της αποφάσεως σχετικά με τη μεταβίβαση του τίτλου ιδιοκτησίας του επιβατικού αυτοκινήτου και την ακύρωση του δικαιώματος προαίρεσεως.
- 14 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι με τη δήλωση γνωστοποίησης κινδύνου είχε καταστεί σαφές ότι ο εναγόμενος έπρεπε να λάβει υπόψη τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Η ενάγουσα επέστησε επίσης την προσοχή του εναγομένου στην αδυναμία προβλέψεως των μελλοντικών διακυμάνσεων της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Σύμφωνα με την ενάγουσα, το γεγονός ότι ο οφειλέτης αναλαμβάνει τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας ως αντάλλαγμα για την εφαρμογή ευνοϊκότερων γι' αυτόν επιτοκίων δεν συνεπάγεται αφεαυτού ότι η σύμβαση δανείου σε ξένο νόμισμα είναι αντίθετη προς τον νόμο ή προς τα χρηστά ήθη ούτε ότι είναι τοκογλυφική ούτε ότι έχει ως αντικείμενο αδύνατη παροχή ούτε ότι μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσομοίωσης.
- 15 Η ενάγουσα επικαλείται το σημείο 1 της αποφάσεως αριθ. 2/2014 PJE του Κύρια (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ουγγαρία), που εκδόθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας για την ενοποίηση της νομολογίας των πολιτικών δικαστηρίων, σύμφωνα με την οποία ο καταναλωτής φέρει τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας χωρίς περιορισμούς. Συμβατική ρήτρα που αφορά τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας μπορεί να εξεταστεί μόνο εάν το περιεχόμενό της δεν ήταν σαφές ή κατανοητό κατά τη σύναψη της συμβάσεως για έναν μέσο καταναλωτή, ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος. Εάν ο εν λόγω καταναλωτής μπορούσε να κατανοήσει χωρίς αμφιβολίες, βάσει των όρων της συμβάσεως και των πληροφοριών που του παρείχε το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, ότι εκείνος φέρει αποκλειστικά και απεριόριστα τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας και ότι οι διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας που θα μπορούσαν να του επιφέρουν ζημία δεν έχουν ανώτατο όριο, η υπό εξέταση ρήτρα δεν μπορεί να κριθεί καταχρηστική.

Σύμφωνα με την ενάγουσα, οι πληροφορίες που παρέχονται από αυτήν στους καταναλωτές είναι σύμφωνες με όσα έχουν γίνει δεκτά στις αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2014, Kásler και Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282) και της 20ής Σεπτεμβρίου 2017, Andriiciuc κ.λπ. (C-186/16, EU:C:2017:703). Υπογράμμισε ότι μπορούσε να γίνει αντιληπτό χωρίς αμφιβολίες, βάσει των γενικών όρων χορήγησης πιστώσεων, ότι ο οφειλέτης πρέπει επίσης να εξοφλεί σύμφωνα με τις διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας και ότι το επιτόκιο αυτό ενδέχεται να παρουσιάσει ακραίες διακυμάνσεις, οι οποίες δεν έχουν ανώτατο όριο.

- 16 Η ενάγουσα αμφισβητεί την κρίση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία δεν είχε αποδειχθεί η συμφωνία για την εφαρμογή επιτοκίου 23,07%, το οποίο η ίδια είχε καθορίσει. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου υπέβαλε λεπτομερή ανάλυση σχετικά με το ποσό των τόκων. Όταν το πρωτοβάθμιο δικαστήριο επιβεβαίωσε το κύρος της συμβάσεως, όφειλε επίσης να τροποποιήσει το ποσό των τόκων βάσει του επιτοκίου των δανείων στο σχετικό νόμισμα και της σχετικής διαφοράς. Πράγματι, η επιβεβαίωση του κύρους της συμβάσεως δεν μπορεί να οδηγεί σε μεταβολή της συμβατικής ισορροπίας μεταξύ των μερών, με αποτέλεσμα να υφίσταται στο πλαίσιο της έννομης σχέσεως καταφανής δυσαναλογία μεταξύ της αξίας της παροχής και της αξίας της αντιπαροχής.
- 17 Με το υπόμνημα αντικρούσεως της εφέσεως, ο εναγόμενος ζητεί την επικύρωση της απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το Κύγια (Ανώτατο Δικαστήριο, Ουγγαρία), οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται σχετικά με τον κίνδυνο της συναλλαγματικής ισοτιμίας πρέπει να θεωρούνται μέρος της κύριας παροχής και ότι, εάν οι πληροφορίες αυτές δεν είναι επαρκείς ή έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα, η σύμβαση καθίσταται άκυρη στο σύνολό της. Επισυνάπτει, δε, διάφορες αποφάσεις προς υποστήριξη της εν λόγω θέσεώς της.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 18 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί υπό το φως της προηγούμενης νομολογίας του Δικαστηρίου ποιες δυνατότητες μπορεί να προσφέρει ο νόμος για την αναγνώριση του κύρους και της αποτελεσματικότητας των συμβάσεων σε περίπτωση ακυρότητας που αφορά το κύριο αντικείμενό τους.